

■ Kees Andriessse uit Meppel over Israël:

‘Ik ken geen land met zoveel veerkracht’

De 75-jarige Kees Andriessse uit Meppel heeft sinds dat hij in 1968 in een kibboets ging werken een voorliefde voor Israël. Hij legde sindsdien een archief aan over het land bestaande uit rijen boeken, dozen krantenknipsels en duizenden foto's. Het vormt met zijn reizen de basis voor het boek; *Israël 75 jaar* | Bekijk het maar.

BERTUS BOIVIN

‘Ik proef een toenemend antisemitisme in de samenleving’, noemt Andriessse een van de redenen om zijn visie op Israël te boek te stellen. „Het moest er trouwens sowieso eens van komen. Ik loop al langer met het idee rond”, voegt hij daaraan toe. Zijn blik op het beloofde land aan de hand van enkele vragen.

Wat waren destijds uw eerste indrukken toen u in 1968 in Israël was?

„Als twintigjarige jongen kwam ik vanuit een beschermd Nederlands milieu in een kibboets in Israël terecht. Ik was meteen voor het land gewonnen. Je voelde de warmte en je merkte hoe dicht de mensen bij elkaar stonden. Het was veel meer dan een romantisch avontuur, je werkte samen aan een ideaal dat je met je blote handen kon verwezenlijken. In Israël zagen we een alternatief voor onze manier van leven in Nederland, waar dat speciale gevoel en die gedrevenheid ontbraken.”

In 2023 lijkt Israël in de ban van de orthodoxie. Hoe ziet u die ontwikkeling?

„De afgelopen jaren zijn de orthodoxe Joden steeds duidelijker hun stempel op de samenleving van Israël gaan drukken. Ze geven het land letterlijk een andere kleur. Vroeger zagen de Israëli de orthodoxen vooral als een tijdelijk fenomeen. Ben-Gurion dacht bijvoorbeeld dat het probleem zich vanzelf zou oplossen als de staat Israël verder vorm kreeg. Nu denkt niemand dat meer. Al was het alleen maar, omdat orthodoxe gezinnen minstens drie keer zoveel kinderen hebben.

Je ziet de orthodoxie dagelijks verder doordringen in alle haarvaten van de Israëlische samenleving. Ik vind het een zeer zorgelijke ont-

‘Het antisemitisme is nog steeds onder ons, zie de complottheorieën’

wikkeling. Vooral vanwege de verharding die je overal in Israël ziet optreden, om nog maar te zwijgen over de gevolgen ervan voor de relatie van Israël met de naaste burenen.”

Wat zag u veranderen in ons denken over Israël?

„Tijdens de Zesdaagse oorlog in 1967 stond Nederland als één man achter Israël. Dat is sindsdien een stuk minder geworden. In allerlei groepen is het ‘bashen’ van Israël anno 2023 heel gewoon geworden. Een heel zorgelijke ontwikkeling, vooral omdat het antisemitisme hiermee onherroepelijk hand in hand gaat. Het antisemitisme is nog steeds onder ons, zie de nieuwste complottheorieën. Het was een van de redenen waarom ik bedacht dit boek te schrijven.”

Waar denkt u aan als u het karakter van Israël zou moeten omschrijven?

„Ik denk onmiddellijk aan woorden als ‘veerkracht’ en ‘wilskracht’. Ik ken geen ander land dat zoveel veerkracht ademt. In vijftenzeventig jaar hebben de Israëli van een dor lapje grond een moderne welvaartstaat weten te maken, terwijl ze van alle kanten constant worden tegengewerkt. Nooit meer een holocaust is hun belangrijkste drijfveer en dat koppelen ze aan een ijzeren wilskracht. Het heeft hen tot een keihard volk gemaakt. Het zijn overlevers, ze hebben altijd iets te doen, dus altijd haast. Steeds verbaas ik me over de tegenstelling met de Arabieren. Daar kun je altijd terecht voor een gezellig praatje, even lekker zitten. Bij Israëli heb je dat niet, die hebben het veel te druk, die moeten door.”

Wat wilde u als reisleader de gasten tijdens hun reis door Israël meegeven?

„Essentieel vind ik dat je behalve alle bekende plekken in Israël ook de Westbank moet zien. Vooral Hebron maakte diepe indruk op mijn gasten. Hoe de Palestijnen hier tussen onheilspellend hoge muren moeten leven en waar je weliswaar samen door dezelfde straat loopt, maar wél gescheiden door een muurtje. Aan de ene kant lopen Palestijnen, aan de andere kant Joden en toeristen.

De meeste gasten begonnen hun Israël-reis met stellige overtuigingen en vol idealisme. Wat je onder-



Kees Andriessse. EIGEN FOTO

weg zag en hoorde, schudde iedereen door elkaar. Stellingen werden vraagtekens en nuancing. Ook die opvallende ontwikkeling wil ik in mijn boek laten zien. Het waren geen vakanties om uit te rusten.”

Hoe ziet u de toekomst van Israël en zijn burenen?

„Officieel wil de wereld een tweestaten oplossing voor het Israëlisch-Palestijnse conflict met een zelfstandige Palestijnse staat op de Westbank. Steeds meer mensen weten in hun hart dat dat niet meer kan, omdat we dat punt voorbij zijn. Ik hoor daarbij. De tweestaten oplossing kan niet meer. Het zou in Israël voor een burgeroorlog zorgen. In mijn boek sta ik stil bij een mogelijke oplossing van

‘Overal voelde je angst als er weer bommen vielen’

het conflict en ook als ik lezingen geef, hebben we het er altijd uitvoerig over. Ik merk veel herkenning. Wat ik trouwens ook merk is dat de kennis over Israël en de problemen in het Midden-Oosten bij heel veel mensen flink zijn weggezakt. En dat je gerust kunt stellen dat bij jongeren die kennis vaak nul komma nul is. Dat is iets waar ik me als inmiddels 75-jarige erg veel zorgen over maak.”

U was vijf jaar geleden met uw laatste groep in Israël. Waarom hield het toen op?

„Ik was er in mei 2018 en de spanningen waren zo hoog opgelopen dat je bij voorbeeld niet naar de Golanhoogvlakte mocht. Overal voelde je angst als er weer bommen vielen. Het maakte je steeds weer bewust van het feit dat de bevolking van Israël zich al sinds 1948 moet beschermen tegen aanvallen. Elke dag weer. Tot in mijn vezels voelde ik hoe spannend en vermoeiend het is, als je voortdurend moet vechten om te overleven.”

› Het boek *Israël 75 jaar* | Bekijk het maar, is verkrijgbaar bij Bruna Meppel en via www.keestravel.nl.



Cover van het boek.